11/11/2025

11 Νοεμβρίου: Εορτάζει ο Άγιος Θεόδωρος ο Στουδίτης

/ Βίοι Αγίων

Σήμερα, 11 Νοεμβρίου, η Εκκλησία μας τιμά τη μνήμη του Αγίου Θεοδώρου του Στουδίτου.

- **Γράφει ο Λάμπρος Σκόντζος, Θεολόγος**

Μια από τις πιο σεβαστές τάξεις των αγίων της Εκκλησίας μας είναι οι ομολογητές. Σε αυτή την τάξη ανήκουν οι άγιοι της Εκκλησίας μας, οι οποίοι έδωσαν τη μαρτυρία της πίστεώς τους, χωρίς να υπολογίσουν τις συνέπειες της

ομολογίας τους αυτής. Δε θα ήταν υπερβολικό να υποστηρίξουμε πως η Εκκλησία μας είναι απόλυτα στηριγμένη στους αγώνες των αγίων ομολογητών Της, στη δισχιλιόχρονη πορεία Της στην ιστορία.

Ένας από τους μεγάλους ομολογητές της Ορθοδοξίας είναι και ο άγιος Θεόδωρος ο Στουδίτης, ο οποίος έδρασε σε μια πολύ ταραγμένη για την Εκκλησία ιστορική περίοδο. Πρόκειται για την φοβερή εικονομαχική έριδα, η οποία συντάραξε τη βυζαντινή κοινωνία για περισσότερο από έναν αιώνα, με αφόρητες διώξεις των ορθοδόξων από τους εικονομάχους αυτοκράτορες (726-843). Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 759 από ευγενείς και ευσεβείς γονείς, οι οποίοι φρόντισαν να του δώσουν εκτός από την ευσέβεια και κατά κόσμον παιδεία, την οποία ο ίδιος αργότερα την χρησιμοποίησε για την Εκκλησία. Σπούδασε με επιμέλεια την ελληνική φιλοσοφία και τους Πατέρες της Εκκλησίας.

Από μικρός αγαπούσε το Χριστό και λαχταρούσε να προσφέρει σε Αυτόν τη ζωή του. Έφηβος ακόμη, άφησε την καριέρα του ανώτερου κρατικού υπαλλήλου και αποσύρθηκε το 781 σε μοναστήρι στην Προύσα της Μ. Ασίας, όπου ηγούμενος ήταν ο θείος του Πλάτων. Αυτός τον μύησε στην ορθόδοξη πνευματικότητα και τον ενέπνευσε να αφιερώσει τη ζωή του για την προάσπιση της αλήθεια και της αυθεντικότητας της Εκκλησίας. Το 789 χειροτονήθηκε πρεσβύτερος από τον πατριάρχη Ταράσιο και το 794 ανέλαβε τη θέση του ηγουμένου της Μονής.

Δεν πρόλαβε να χαρεί την ηγουμενία του, διότι δύο χρόνια μετά ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος ο ΣΤ΄ (780-797) χώρισε τη σεμνή σύζυγό του Μαρία για χάρη μιας άλλης γυναίκας της Θεοδότης. Αφού έκλεισε σε μοναστήρι τη Μαρία, νυμφεύτηκε το ίδιο βράδυ κρυφά στα ανάκτορα τη Θεοδότη. Το μυστήριο τέλεσε ο ιερέας της Αγίας Σοφίας Ιωσήφ. Την επόμενη ημέρα έγινε η στέψη της ως βασίλισσα!

Η Θεοδότη ήταν εξαδέλφη του αγίου Θεοδώρου. Αυτό δεν τον εμπόδισε να ελέγξει την παρανομία του αυτοκράτορα και τη γελοιοποίηση του ιερού μυστηρίου του γάμου. Ζήτησε εξηγήσεις από τον πατριάρχη Ταράσιο γιατί δεν τιμώρησε τον ιερέα Ιωσήφ, και επειδή δεν πήρε επαρκείς εξηγήσεις διέκοψε το μνημόσυνό του. Οι κολακείες του αυτοκρατορικού ζεύγους δεν απέδωσαν και για τούτο άρχισαν οι διώξεις εναντίον του. Εξορίστηκε στη Θεσσαλονίκη ως το 797, όπου ο Κωνσταντίνος εκθρονίστηκε και τυφλώθηκε από τη μητέρα του Ειρήνη την Αθηναία (797-802). Το 798 επέστρεψε στην Κωνσταντινούπολη, όπου έγινε ηγούμενος της περίφημης Μονής του Στουδίου. Ευτύχησε να έχει στην ηγουμενία του περισσότερους από χίλιους μοναχούς. Μετέβαλλε τη Μονή σε κέντρο κοινωνικής ευποιΐας και πνευματικής ακτινοβολίας. Μεταξύ των άλλων στη Μονή γινόταν και αντιγραφή αρχαίων κωδίκων. Τότε αντιγράφηκαν και έφτασαν ως εμάς τα έργα των αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων.

Αλλά και πάλι το 808 αναγκάστηκε να έρθει σε σύγκρουση με τον πατριάρχη Νικηφόρο, ο οποίος αποκατέστησε τον Ιωσήφ, κατ' απαίτηση του αυτοκράτορα Νικηφόρου Α΄ (86-815) και διότι θεώρησε την εκλογή του αντικανονική. Εξορίστηκε αυτή τη φορά στη Χάλκη και διαλύθηκε η περίφημη Μονή του Στουδίου και αναστάλθηκε το κολοσσιαίο πνευματικό της έργο.

Το 811 επέστρεψε από την εξορία, αλλά τέσσερα χρόνια μετά, το 815 ανέβηκε στο αυτοκρατορικό θρόνο ο Λέων Ε΄ ο Αρμένιος, ο οποίος εγκαινίασε τη δεύτερη εικονομαχική περίοδο. Στις 25 Μαρτίου του 815, Κυριακή των Βαΐων, ο άγιος Θεόδωρος αψηφώντας το διάταγμα για την καθήλωση και καταστροφή των Ιερών Εικόνων, μαζί με ιερείς, μοναχούς και ευσεβείς λαϊκούς, πήραν τις Ιερές Εικόνες και τις περιέφεραν στην Κωνσταντινούπολη. Έτσι για μια κόμη φορά ο άγιος Θεόδωρος θα αντιμετωπίσει την αυθαιρεσία της εξουσίας και θα διωχθεί. Αφού τον συνέλαβαν, τον ξυλοκόπησαν άγρια, τον κακοποίησαν και τον έστειλαν για τρίτη φορά εξορία, αυτή τη φορά στη Σμύρνη. Τον φυλάκισαν στα υγρά και σκοτεινά υπόγεια του μητροπολιτικού μεγάρου της πόλεως, όπου τον μαστίγωναν ανηλεώς καθημερινά και του στερούσαν ακόμη και το ψωμί και το νερό! Εκεί κλονίστηκε σοβαρά η υγεία του.

Το 820 επί αυτοκράτορος Μιχαήλ Β΄ του Τραυλού (820-829) ανακλήθηκε από την εξορία. Όμως το 824 ήρθε σε σύγκρουση με τον Μιχαήλ για τον παράνομο γάμο και αυτού του αυτοκράτορα. Για μια ακόμη φορά ακολουθούμενος από ορισμένους στουδίτες μοναχούς, αναγκάστηκε να φύγει και πάλι από την αγαπημένη του Μονή, για την οποία τόσο κοπίασε. Βαριά άρρωστος άφησε τα εγκόσμια την 11η Νοεμβρίου του 826, αφού ζήτησε από τους μοναχούς να του διαβάσουν τον 118ο

Ψαλμό. Παρέδωσε την αγία του ψυχή στον Κύριο σε ηλικία 67 ετών.

Παρ’ όλες τις διώξεις και τις εξορίες του έγραψε σπουδαιότατα θεολογικά έργα. Διακρίθηκε επίσης ως σπουδαίος ποιητής και υμνογράφος, ο οποίος συνέθεσε τους περισσότερους ύμνους του Τριωδίου.

Ο άγιος Θεόδωρος ο Στουδίτης είναι αντιπροσωπευτικό παράδειγμα ασυμβίβαστου χριστιανού με τον αμαρτωλό και πτωτικό κόσμο. Εκφράζει με τον πλέον κατηγορηματικό τρόπο το ασυμβίβαστο της Εκκλησίας με την αμαρτία και το αντιχριστιανικό πνεύμα. Αν και μοναχός προασπίστηκε τον ιερό θεσμό του γάμου, τον οποίο είχαν καταπατήσει οι ισχυροί της εποχής του. Προασπίσθηκε επίσης την αγία και αμώμητη πίστη της Ορθοδοξίας, η οποία είναι συνώνυμη με τη σωτηρία. Νομίζουμε ότι και η εποχή μας έχει ανάγκη αγίων και ομολογητών, σαν τον άγιο Θεόδωρο το Στουδίτη για να μπορέσουμε να βγούμε από το φοβερό πνευματικό τέλμα, στο οποίο έχουμε βυθισθεί!